

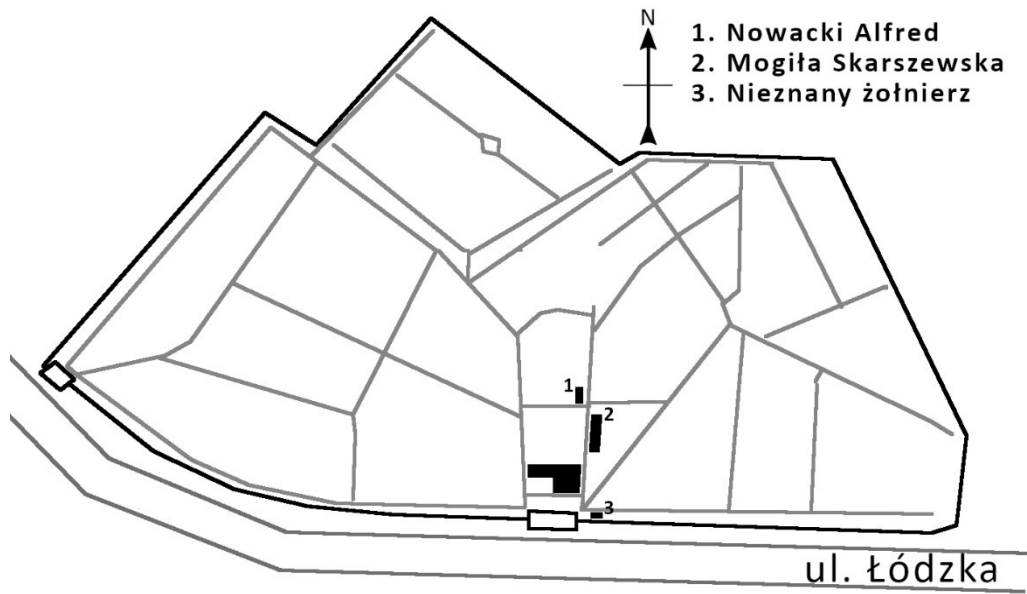
Karta ewidencyjna obiektu grobownictwa wojennego

Gmina: **KALISZ**

Nr ewidencyjny: **3061011_7**

Rodzaj obiektu ¹	Nazwa obiektu	Miejscowość
MOGIŁA ZBIOROWA	MOGIŁA SKARSZEWSKA	KALISZ
Zdjęcie – widok ogólny	Kategoria	II wojna światowa
		
		
Adres województwo / powiat / gmina	WIELKOPOLSKIE / KALISZ	
ulica / lokalizacja opisowa	CMENTARZ TYNIECKI ul. Łódzka 106	
Właściciel / zarządca terenu / działka nr	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Wniebowzięcia NMP – Narodowe Sanktuarium Świętego Józefa/ 306101_1.0057.1/2	
Kwaterna, rząd / ewent. lokalizacja opisowa	Sektor 1A, rząd 2, numer 15 / 51°45'13.6"N 18°07'18.6"E (51.753787, 18.121844)	
Podstawowa informacja o pochowanych	OFIARY REPRESJI NIEMIECKICH 26 osób	
Datowanie	3 marca 1945 r. DATA OBECNEGO URZĄDZENIA: 2004 r.	
Forma ochrony	GRÓB WOJENNY Cmentarz wpisany do Gminnej Ewidencji Zabytków	
Wymiary (szer., głęb., wys.)	1805 cm x 260 cm x ok. 200 cm	
Material	Granit, lastryko, beton, ziemna	

¹ cmentarz wojenny / kwaterna wojenna / mogiła zbiorowa / grób indywidualny....

Szkiec sytuacyjny		Opis obiektu i inskrypcje	
		Mogiła o charakterze ziemnym, z centralnie umieszczonym pomnikiem składającym się z dwóch głazów z symbolami Polski Walczącej i Armii Krajowej oraz drewnianym krzyżem między nimi. Po obu stronach pomnika ciągnie się rodzaj muru o lekko nachylnym froncie, na którym zamontowano tablice zawierające dane pochowanych osób oraz ogólne informacje dotyczące niemieckiej zbrodni. Obręb mogiły jest wydzielony granitowymi słupkami połączonymi żelaznym łańcuchem. Elementy grobu o wymiarach (szer. x dł. x wys., w cm) – fundament z kostki brukowej pod pomnikiem: 270 x 110 x 32,5, symbole PW i AK kute, z pręta żelaznego o grub. 2; mur z tablicami inskrypcyjnymi o szer. 42 (u dołu) i 24,5 (u góry) oraz o wys. 106,5, zwieńczony płytą granitową o szer. 30 i grub. 2,5; tablica inskrypcyjna w północnej części pomnika: 117 x 1 x 48, tablica dot. B. Krawca: 73 x 26,5, pojedyncza tablica z nazwiskami: 73 x 1 x 84,5, tablica inskrypcyjna w południowej części pomnika: 40 x 0,5 x 111,5; pojedynczy słupek ogrodzenia: 20 x 19,5 x 67. --- Inskrypcje – zgodnie z załącznikiem nr 1.	
Stan zachowania i najważniejsze postulaty konserwatorskie		Bibliografia	
Stan grobu – bardzo dobry. W obecnej formie mogiła została urządzona w 2004 r. z funduszy samorządu Miasta Kalisza. Za opracowanie projektu odpowiadali dr inż. arch. Jerzy Wypych i mgr Kajetan Wiśniewski.		Baza IPN Straty.pl. Archiwum Państwowe w Kaliszu, Wojewódzki Obywatelski Komitet Ochrony Pomników Walki i Męczeństwa w Kaliszu, sygn. 88 (sygn. karty: 1). <i>Materiały dotyczące mordu dokonanego 19.I.1945 r. przez okupanta niemieckiego na żołnierzach AK w lesie Skarszewskim k/Kalisza</i>, oprac. K. Wypych, 2002 r. IPN, <i>Akta prokuratora w sprawie zamordowania pięćdziesięciu pięciu Polaków w lesie pod Skarszewem w dniu 19-01-1945 r. przez funkcjonariuszy Gestapo</i>, 1945-1948 r., IPN Ld 508/6/1.	
		Załączniki	
		Dokumentacja fotograficzna – stan na 1.03.2023 r. – w wersji elektronicznej. Załącznik nr 1. Inskrypcje Załącznik nr 2. Wykaz osób	
Dane dot. osób pochowanych, okoliczności śmierci, pierwotnego miejsca pochówku; historia obiektu itp.			
		19 stycznia 1945 r. w lesie skarszewskim (ob. gm. Żelazków) funkcjonariusze gestapo rozstrzelali 56 działaczy ruchu oporu (w tym 6 kobiet), przetrzymywanych wcześniej w kaliskim więzieniu. Znalazły się wśród nich osoby pochodzenia polskiego i niemieckiego. Zwłoki zakopano w miejscu egzekucji. 26 lutego 1945 r. pomordowanych ekshumowano – część ciał zabrali członkowie rodzin i pochowali w rodzinnych stronach (m.in. na cmentarzu parafialnym w Wysocku Wielkim i w kwaterze powstańców wielkopolskich na cmentarzu parafialnym przy ul. Limanowskiego w Ostrowie Wielkopolskim), pozostałych złożono we wspólnej mogile na kaliskim Tyńcu 3 marca 1945 r. W oficjalnych dokumentach IPN wykazano, że w 1945 r. dokonano ekshumacji jedynie 55 ciał – szczątki ostatniej ofiary nie zostały odnalezione. Upamiętniony w Kaliszu B. Krawiec został – zgodnie z dokumentacją ekshumacyjną z 1945 r. – przeniesiony przez rodzinę na niesprecyzowany cmentarz do Jarocina.	
Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data, podpis):		Sławomir Józefiak, 8.10.2025 r.	